



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

DE || LIBERTATE || CHRISTIANA ||

Lensaeus, Johannes

Antverpiae, 1590

Capvt XVIII. Futuráne fuisset incarnatio filij Dei, si primus homo in accepta conditionis suæ libertate perstitisset.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46059)

pore miserat quo statuerat, sed quod decreuerit implere promissum, non quo tempore hominibus impleri oportere videretur. Quomodo & illud interpretatur Augustinus dictum Psalm. 77. Excitatus est tanquam dormiens Dominus, tanquam potens crapulatus à vino. Nullus, inquit, hoc de Deo dicere auderet, nisi spiritus eius. Dixit enim, sicut videtur impiis insultantibus quòd velut ebrius diu dormiat, quando non tam citò quàm putant, hominibus subuenit.

CAPVT XVIII.

Futurae fuisset incarnatio filij Dei, si primus homo in accepta conditionis sua libertate perstisisset.

IAM quod quærunt aliqui, venturúsne in mūdum, & carnē generis nostri suscepturus fuerit Dei Filius, si non seipsum in miserandam seruitutem homo precipitasset, sed in eo in quo conditus fuit honore permanisisset: tamen nonnullis videatur esse curiosum, hoc tamē vtilitatis affert, vt principalis & propria Dominicæ incarnationis causa noscatur. Quam nos quidem non dubitamus esse eam quæ celeberrimis illis Christiani symboli verbis expressa est, quibus dicitur: Qui propter nos homines, & propter nostrā salutem, descendit de cælis. Ac rectè quidem propter nos homines. Non enim vsquam angelos, inquit Paulus, sed semen Abrahamæ apprehendit. hoc est, interprete Chrysofomo, Non angeli naturam suscepit, sed hominis. Quare ergo, inquis, non dixit, Suscepit; sed illo verbo vsus est, Apprehendit? Nimirum ex metaphora insequentium eos qui auersi sunt, & omnia facientium vt fugientes occupent, & vt resilientes apprehendere valeant. Aufugientem quippe ab ipso naturam humanam & procul aufugientem insecutus, apprehendit: ostendens quoniam misericordia sola & gratia & cura quā de nobis habuit, hoc fecit. Idcirco addidit deinde

Hebr. 2.

Homil. 5. in epist. ad Hebr.

Q

Sym.

Symbolum: Et propter nostram salutem, Perieramus enim, neque à Deo poteramus, nisi in nostram perniciem, aufugere. Ea igitur propriè de causa Filius Dei naturam nostram assumpsit, vt funesta perditam seruitute, libertati restitueret ac saluti, nunquam id profectò facturum, nisi tanta nos ruina depressisset. Sed quidam existimant assumptionem humanæ naturæ à pœnis & miseris liberæ futuram fuisse, etiam si homo integer permanisset. Præcipuam enim causam simplicis eiusmodi incarnationis existisse, exaltationem & gloriam humanæ naturæ, & alias quasdam utilitates quæ commemorantur à Bonauentura copiosè, quæ quidem utilitates & causæ etiam in statu integro locum habituræ fuissent, quæcunque autem obijciuntur eis argumenta, siue de Scripturis, siue de Patribus, hæc eludunt, intelligi commentantes incarnationem quæ facta est: hoc est, assumptionem naturæ miseræ & obnoxie morti, non autem eam quæ futura fuisset si homo non peccasset. Ac Bonauentura quidè dicit hanc sententiam magis esse consentaneam rationi, aliam vero pietati fidei: additque nescire se vtra sit alteri anteponenda. quod tamen satis mirum est ab eo dici: cum indubitater in eiusmodi causa anteponendum sit, quod pietati fidei magis deprehendatur esse consentaneum. Thomas quoque in tertium Sententiarum dicit hæc probabiliter posse sustineri, quod futura fuisset incarnationis propter exaltationem humanæ naturæ, & perfectionem totius vniuersi. Nos verò dicimus, Christianam religionem non nisi vnâ incarnationem nosse, quæ facta est. eius autem causam in literis sacris querendam esse, non humanis ratiocinationibus indagandam. Cùm enim ea res ad altissima diuinæ sapientiæ consilia pertineat; non potest eius ratio cognosci, nisi quantum ille nobis patefacere dignatus est. quoniam autem ad nos magnopere pertinebat, vt sciremus cur

In 3. dist. 1.
§. f.

et. 10. 11

et. 10. 11
et. 10. 11

præci-

præcipuè conditor noster homo fieri dignatus esset, apertè nobis frequenterque sui consilij rationem literis sacris expressam reliquit. nimirum ob hoc factum id esse, vt hominum genus erueretur de potestate tenebrarum, vt viciata peccatis natura instauraretur & sanaretur; vt mortuus peccatis homo viuificaretur, perditus recuperaretur, atque ad amissam felicitatem reuocaretur. Neque vsquam insinuata nobis est alia ratio & causa aduentus Dominici, quæ esset à ratione liberandi hominis seiuncta; neque profectò, sine periculo humanæ temeritatis, aliam causam fingere posse videmur tantæ rei. Venit, inquit Scriptura, Filius hominis quærere & saluum facere quod perierat. Venit in hunc mundum peccatores saluos facere. In Epistola quoque ad Hebræos, Quia, inquit Apostolus, pueri communicauerunt carni & sanguini, propterea & ipse participauit ijsdem: vt per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium, id est diabolus; & liberaret eos qui timore mortis per totam vitã obnoxij erant seruituti. Et est quidem in Scriptura diuina significatum, incarnationis Dominicæ finem fuisse, naturæ humanæ in Christo exaltatione & gloriam; sed ad quam humilitatis & passionis via veniretur: quemadmodum ille indicat Lucæ locus: Nonne hæc oportebat Christum pati, & ita intrare in gloriam suam? passionis autem viam non conueniebat ingredi Filium Dei, vt sic naturam in se humanam extolleret, nisi peccatum precessisset. His sacrarum literarum testimoniis, Veterum doctrina valde consentit. Chrysostomi in Epistolam ad Hebræos: Propter hoc, inquit, carnem assumpsit nostram, propter misericordiam solam, vt miseretur nostri. Non est enim alia quæpiam causa dispensationis, quàm hæc sola. Vidit quippe humi iacere proiectos, pereuntes, mortisque tyrannidem patientes, & misertus est. Et iterum homil. 67. in Matthæum: Hæc, inquit,

Lucæ 19.

1. Timot. 2.

Hebr. 2.

Ultimo cap.

Homilia 67.

Q 2

inquit,

Cap. 6.

inquit, curationis sola causa est, propter quam in hunc mundum descendit. Ambrosij, in libro quem scripsit De incarnationis Dominicæ sacramento, Didicisti, inquit, quia sacrificium de nostro obtulit, nam quæ erat causa incarnationis, nisi ut caro, quæ peccauerat, per se

Cap. 1.

redimeretur? Et libro de Paschæ mysterio, Pascha nostrum, inquit, immolatus est Christus: ad hoc enim

Cap. 4.

humanum corpus Christus accipiens, se in passionem Paschæ mysterio consecrauit. Et rursum in eodem: Interitum hominum, inquit, dolens diuina censura, non per seruum vatem, nec per Angelum inuisibilem, sed ad hoc per substantiã humanæ carnis in homine Deus

Cap. 11.

ueniens habitauit, ut honestam viuendi formam mortalibus daret, & æternam vitam exemplo suæ mortis

Cap. 12.

& resurrectionis aperiret. Augustini, Serm. 9. de verbis Apostoli: Nulla causa, inquit, fuit veniendi Christo Domino, nisi peccatores saluos facere. tolle morbos, tolle vulnera, & nulla est causa medicinæ. si venit de celo magnus medicus, magnus per totum orbem terrarum iacebat ægrotus. Et Serm. 8. proferens illud ex

Cap. 19.

Luca: Venit Filius hominis quærere & saluum facere quod perierat: Si homo, inquit, non periisset, Filius hominis non venisset. ergo perierat homo, venit Deus

Cap. 20.

homo. Et iterum, Quare paruulum adfers ad Christum, si non perierat? quare enim venit Christus in mundum, nisi peccatores saluos facere? Alia causa non fuit quare veniret in mundum. non enim de celo ad terram merita nostra bona, sed peccata duxerunt. Et

Serm. 1. de Pentecosta.

rursum in Psalm. 36. *Si tu, ô homo, non dimitteres Deum, non fieret pro te Deus homo.* Leonis: Si homo, inquit, ad imaginem & similitudinem Dei factus, in suæ honoris naturæ mansisset, nec diabolica fraude deceptus à lege sibi posita per concupiscẽtiam deuiasset, creator mundi creatura non fieret: neque aut sempiternus temporalitatem subiret, aut equalis Deo Patri Filius, formam

(serui)

serui, & similitudinem carnis peccati assumeret. Ad hæc postremò & ipsa adiungi ratio potest. siquidem incarnatio etiam si miseria careat & afflictione, habet tamen quandam humiliationem & deiectionem Dei, cum natura humana ex ipsa sui conditione serua sit, vt taceam quanto interuallo sub naturæ diuinæ sublimitate iaceat, quantumcunque bonis dotibus ornata cogitur. Vnde ad Philipenses Apostolus: Cùm in forma, inquit, Dei esset, exinanivit semetipsum, formam serui accipiens. Et Leo Serm. 5 de Natiuitate, tractans eum Pauli locum: Propter nostram infirmitatem, inquit, extenuauit se in capacibus sui. Vnde etiam exinanisse se dicitur, tanquam se propria virtute euacua- uerit, dum in ea humilitate, qua nobis consuluit, non solum Patre, sed etiam seipso factus est minor. Et Augustinus Tractatu secundo in Ioannem: Quod factus est Filius hominis, inquit, non fuit gloria eius, sed humiliatio. Multaque alia sunt quæ huc afferri possent, quod demonstraretur ne rationi quidem hoc consentaneum fuisse, vt filius Dei carnem susciperet, si homo non peccasset. Quod si propter aliud Dei Filius proprie præcipueque venisset: quale esset vt id scripturæ silent, Patres præterirent, ignoraret Ecclesia, pauci quidam philosophicis rationibus diuinarent? Validissimum autem inter argumenta quibus altera fulcitur opinio, hoc videtur esse, quod petitur ex eo loco vbi scriptum est in significationem futuri huius mysterij: Propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & adheret uxori suæ, & erunt duo in carne vna: & hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea. id quod Prophetice primus ille parens dixisse putatur. quin & Apostolus ipse ad futuræ incarnationis prænunciationem hoc retulit in Epistola ad Ephesios, cum ait: Sacramentum hoc magnum est; ego autem dico, in Christo & in Ecclesia. Præuidit igitur Adamus incarnationem

Cap. 1.

Variis vtitur argumentis ad eius sententiæ probationem quidam Basilisus Groningensis, cuius nomen est in classe hæreticorum.

Eph. 5.

23 nem

nem Filij Dei futurā, neque tamen sui lapsus præsci-
 fuit. erat igitur futura incarnatio, etiam si nullus eius
 lapsus extitisset. Respondendum est primò: si Adamus
 tanquam Propheta prævidit hęc futuram incarnatio-
 nem Filij Dei, ad id prænosendum diuino lumine
 oportet fuerit illustratus, Prophetarum more, qui di-
 uino spiritu pleni, quæ ratione prævideri nõ poterant,
 euentura præcinebant. Non potest igitur humana ra-
 tione colligi fuisse futurum, ad quod prænosendum
 etiam integro homini, maxime que in omni rerum co-
 gnitione vigenti, necessarium fuit prophetiæ donum.
 Vnum planè, imò hoc vnũ maximè de his rebus fuit,
 quarum habet Deus causas in seipso absconditas, quas
 rebus conditis nõ in seruit, & quæ præter vsitatum na-
 turæ cursum mirabiliter fiunt, sicut docet Augustinus
 libro nono de Genesi ad literam. Deinde non est ne-
 cesse aut consequens, vt is qui effectum norit, eius con-
 tinuò causam vel deprehendat vel etiam suspicetur.
 Ideoque potuit Adamo pate fieri diuinitus incarnatio-
 nis mysterium, occultata adhuc tantæ rei causa. Quod
 si quis intempestiuum putet ante morbũ, cuius vitã di-
 summa erat homini primò potestas, medicinæ signifi-
 cationem dari; nõ erit alienum dicere, diuino quidem
 spiritu Adamum hæc verba protulisse, in quibus et
 dispositione Dei inesset huius mysterij significatio: sed
 hanc illum significationem nescisse, quoniam adhuc
 sciri minimè cõueniret. si quidem & aliorum quorum-
 dam in mulieris formatione gestorum dictorumque
 sacramentum, certum est illum ignorasse, vt eius quod
 de latere dormientis Adæ mulier formata est: id quod
 interpretantur veteres significasse, de latere Christi in
 cruce mortui edificandã Ecclesiam: vt videre est apud
 Augustinum tractatu 15. in Ioannem. & libro duode-
 cimo contra Faustum cap. 37. & 38. & in Psalm. 56.
 Quin & Apostolus indicauit fuisse hoc sacramentum
 eius

his fuit.

eius rei, cap. 2. epist. ad Ephesios, alludens ad verba
 Genesis, cum ait: Quia membra sumus corporis eius,
 de carne eius & ossibus eius: quemadmodum videli-
 cet Eva os fuit de ossibus Adæ, & caro de carne eius. Et
 Augustinus capite vltimo libri noni de Genesi ad liti-
 ram, dicit Apostolū interpretari mysterium magnum
 inesse in eo toto quod sic expressum est: Hoc nūc os ex
 ossibus meis, & caro de carne mea, &c. Atqui nemo
 dicitur esse Adamum præuidisse, Christū esse in cruce
 moriturum, vt ex eius latere flueret sanguis & aqua, ex
 quibus ædificaretur Ecclesia. Tum enim lapsum suum
 facilè omnes dant præuisurum fuisse: quem vel cauere
 noluisse, & fuisse prauus; vel non potuisse, & fuisse
 miser antè quàm malus. Cùm igitur hæc ibi gesta sine
 in figuram nostræ redemptionis & instaurationis per
 Christum, fueritque mysterium hoc Adamj verbis
 comprehensum, quibus ait: Hoc nunc os ex ossibus
 meis, &c. nec ramen quid allegoricè significaretur in-
 tellexerit; nihil mirandū est, si etiam propheticè dixe-
 rit: Propter hoc relinquet homo patrē & matrem, &c.
 probè quidē intelligens, in posteris deinceps futurum
 coniugiū, neque id nisi spiritu prophético cognoscens:
 ignarus tamen eius mysterij quod per allegoriam si-
 gnificabatur ipsa re coniugij. Nam & propheticè Cai-
 phas dixit, Expedire vt vnus homo moreretur pro po-
 pulo, quamuis nescius quātam rem vaticinaretur: hoc
 sanè interest inter hunc & illum, quod hūc mysterium
 illud conueniebat habere non ignoratum, quo ad sa-
 lutem indigebat: ad illum verò adhuc sanum & inte-
 grum, nondum pertinebat huius tam necessaræ agris
 medicinæ cognitio: ideoque hūc quidem turpe fuit
 prophetare nesciētem: illum verò non dedecuit: tam-
 etsi & in hoc etiam spiritus propheticus rectè intelli-
 gitur, quod vxore conspecta, mox cognōrit ex reuelā-
 tione Dei, quomodo fuerit ei formata, quod alioqui

scire non poterat, arctissimo videlicet somno conso-
 pitus. neque enim futura solum, verumetiam præterita
 prophetiæ spiritu enarrantur: sicut Moyses propheta-
 uit de creatione cæli & terræ. Diuus interim Augusti-
 nus hanc Adami propheticam reuelationem etiam ad
 vltimarum rerum prænotionem retulit, sic scribens
 libro nono de Genesi ad literam: Illa, inquit, extasis
 quam Deus immisit in Adam, vt soporatus obdormi-
 ret, rectè intelligitur ad hoc immissa, vt & ipse mens
 per extasim particeps fieret tanquam Angelicæ curiæ
 & intrans in sanctuarium Dei, intelligeret nouissima.
 Denique euigilans, tanquam prophetiæ plenus, cum
 ad se adductam costam suam mulierem videret, eru-
 ctant continuo quod magnum sacramentum cõmen-
 dat Apostolus: Hoc nunc os ex ossibus meis. quæ ver-
 ba cum primi hominis scriptura fuisse testetur, Domi-
 nus tamen in Euangelio Deum dixisse declarauit. vt
 hinc intelligeremus, propter extasim quæ præcessit in
 Adam, hoc eum diuinitus tanquam Prophetam dice-
 re potuisse. His Augustinus verbis Adamum quidem
 significat vidisse nouissima: sed quæ, & quousque, non
 expressit. Nam quod auctor Libri promissionum &
 prædictionum sub nomine Prosperi, dicit Adamum
 ex latere Christi in cruce pendētis formandam vidisse
 Ecclesiam, id ne omnino repudiandum putetur, sic ac-
 cipi potest, vt intelligatur præuidisse, propterea quod
 prænunciando ad modum præuidentis sese habuerit:
 quomodo & irasci Deus, & pœnitentia duci intelli-
 gitur, quod sese ad modum irati pœnitentis que gerat.
 Sed quoniam huius quoque nunc Libri mēsuram im-
 plesse videmur; finem facimus, ad explicandam Chris-
 tianæ libertatis rationem festinantes.

Cap. v.